

SOĞAN KÜSKÜTÜ (C U S C U T A SP.) NE KARŞI İLÂÇLA MÜCADELE DENEMELERİ.

M. Orhan ÖZALP

Soğan küskütü Ege Bölgesinde birkaç yerde mevzii olarak tesbit edilmiş olup İzmirin Çeşme ve Manisa'nın Akhisar ilçelerinde bilhassa dikkati çekmiştir. Bir küsküt bitkisi 20.000 - 30.000 kadar tohum verdiği için, çok yayılabilen ve tam parazit olduğu için de büyük zararlara sebep olabilen bu bitkiye karşı ilâçla mücadele yollarının tesbit için çeşme ilçesinde bir deneme açıldı.

Material ve Metod:

Soğanların kurumasına sebep olabilecek kadar zararlı olan soğan küskütünü ilâçla yok etmek için yapılan bu denemelerde aşağıdaki ilâçlar karşılığında gösterilen dozlarda kullanıldı:

<u>İlâcın adı:</u>	<u>Müessir maddesi</u>	<u>Dozu:</u>
1) A — Weed seed killer	Allyl alcohol	%0,5
2) Anticuscuta caffaro	%16,20 arsenik ve gerisi demir oksit	%4
3) Dowpon	2,2 — Dichloropionic acid Sodyum tuzu	%3
4) Gametocide (FW—450)	Sodium a, B dichloro iso Butyrate	%2

Tesadüfi parsel metoduna göre ve üç tekerrürlü olarak tatbik edilen bu ilâçlar, tohumluk (arpacık) soğan tarlasında kullanıldı. Bu esnada soğan neşvünema halinde ve küskütler de çiçekte idi. Küsküt kesafeti % 90 a kadar çıkıyordu.

Birinci ilâçlamada G a m e t o c i d e hariç (temin edilemediği için) diğer ilâçlar tatbik edilmiş olup ilâçlama tarihi 23.6.1960 idi.

29.6.1960 tarihinde yapılan ilk müşahedede *Anticuscuta* ilâcının küskütlerin % 90 kadarını imha etmekle beraber soğan yapraklarında fitotoksik zararlar (yaprak yanıklık ve kurumaları) yaptığı, müşahede edildi. *Dowpon* ilâcı küskütlerin % 70 kadarını yok etmekle beraber soğan yapraklarında da kurumalar yaptı. *A - A weed seed killer* ilâcının ise küskütlere bariz bir tesir yapmadığı görüldü. Aynı gün *Camotocide* (FW-450) ilâcı % 2 lik dozla denemeye alındı ve diğer ilâçların da ikinci ilâçlanması tatbik edildi. Bu esnada küskütler çiçekte ve tohum bağlamak üzere idi.

16.7.1960 tarihinde yapılan müşahedede *Gametocide* ilâcının geç kullanılmakla beraber küskütlerin % 85 kadarını imha ettiği, diğerlerinin tohum bağlamak üzere olduğu veya tohum bağladığı müşahede edildi. Ancak

daha evvel, vaktinde mücadele yapıldığı ve ilk ilâçlama tatbik edildiği ve dozu % 2-3 arasında olduğu taktirde muvaffakiyetle kullanılabilceği kanaatine varıldı. Ayrıca soğan yapraklarında kurumalar yaptığı müşahede edildi.

A - A Weed seed killer ilâcı ancak % 5 kadar tesir etmiş olup küskütler gelişmiş ve tohum bağlamağa muvaffak olmuştu. İki ilâçlama neticesinde bu ilâcın küsküt mücadelesinde kullanılamayacağı kanaatine varıldı.

Anticuscuta ilâcı % 90 kadar tesir etmekle beraber soğan yapraklarını tamamen yakıp kuruttuğu ve çok zehirli olduğu için ancak tohumluk istihsalinde, zaruri hallerde kullanılması uygun olabilir.

Dowpon ilâcı ise hemen hemen % 100 kadar tesirli, çok iyi bir netice verdi. Soğan yapraklarında kurumalara sebep olmakla beraber küskütler yok oldu. Fakat bu ilâç ve yukarıda fitotoksik olarak adları geçen diğer ilâçlar, her ne kadar soğan yapraklarını kurutuyorlarsa da soğan yumrularının sağlam oldukları ve sonradan tekrar sürüp yeşerdikleri müşahede edildi. Bu bakımdan *Dowpon* veya *Gametocide* ilâcı zaruri hallerde yemeklik soğanlarda da kullanılabilir. Bu takdirde yeni süren yaprakların taze olarak kullanılması mümkündür.

16.7.1960 tarihinde yapılan sayım ve müşahede neticesi aşağıdadır:

İlâcın adı	% küsküt nisbeti tekerrürü			% küsküt ortalaması	Abott'a göre ilâcın % tesiri	Fitotoksik
	I	II	III			
A — A Weed seed killer	90	88	88	88,66	5,00	Bariz fitotoksik yok
<i>Anticuscuta</i>	12	10	9	10,33	88,93	Çok fitotoksik, insan ve hayvan için zehirli
<i>Dowpon</i>	1	0	1	0,66	99,29	Çok fitotoksik
<i>Gametocide</i>	15	15	12	14,00	84,99	" "
Kontrol	98	90	92	93,33	—	—

Not: Gametocide ilâcı bir defa diğer ilâçlar ise iki defa tatbik edilmiştir.

4.8.1960 tarihinde yapılan müşahede de ise Dowpon ve Anticuscuta tatbik edilen yerlerde hiç canlı küsküt görülememiştir. Fakat bu zamanda tabii olarak soğanlar da % 90 kurumuş olduğundan küskütlerin beslenememesine amil olmuşlardır. Bununla beraber kontrollarda neşvünema ve tohum halinde çok küsküt mevcuttu.

Netice:

Dowpon veya Gametocide (FW) ilacı, % 2-3 dozunda olmak üzere 2 veya 3 defa tatbik edilirse soğan küskütü ortadan kaldırılabilir. Bu ilaçların her ne kadar fitotoksik zararları varsa da soğan yumruları sağlam kaldığından kuruyan yapraklar yerine yeni yeşil yapraklar vererek zararı telafi edebilirler. Anticuscuta, hem fitotoksik ve hem de insan yahut hayvanlar için çok zehirli olduğundan müessir olmakla beraber kullanılmasından sarfinazar edilmesinin uygun olacağı ve A - A weed seed killer ilacının ise soğan küskütü mücadelesinde kullanılamıyacağı kanaatine varıldı. 15.8.1960.

Summary:

Dodder (*Cuscuta* sp.) has been observed in Izmir and Manisa provinces in Western Turkey. Occasionally this parasitic seed plant causes damage on onion.

We have tested several chemicals against this parasite plant as follow:

Commercial names of chemicals	Active ingredient	Dosage
A — A weed seed killer	Allyl alcohol	%0,5
Anticuscuta caffaro	%16,20 arsenic	%4
Dowpon	2,2 - Dichloropropionic acid sodium salt	%3
Gamatocide (FW—450)	Sodium a, b dichloro isobutyrate	%2

Dowpon, Anticuscuta and Gametocide gave very good control result. But we can not recommend Anticuscuta. Because it is very toxic to the human beings and animals.

Literatür:

- BREMER, H. 1948, Türkiye Fitopatolojisi, Cilt: II, Ankara
HEALD, F. D., 1933, Manual of plant diseases, New-York and London.
WALKER, J. C., 1950, Plant pathology, New-York, Toronto, London.